

Poznań 17.11.2024

dr hab. Marcin Konicki prof. UAP
Uniwersytet im Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu
Wydział: Architektury i Wzornictwa
Katedra: Projektowania Interdyscyplinarnego

Recenzja habilitacyjna, ocena osiągnięć naukowych, artystycznych, dydaktycznych i organizacyjnych dr Pawła Gelesza

Tytuł pracy: „R/V Oceanograf Projekt architektury statku naukowo-badawczego do interdyscyplinarnych badań Morza Bałtyckiego dla Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego”

Niniejsza recenzja ma na celu ocenę zgodności osiągnięć przedstawionych w autoreferacie oraz złożonej dokumentacji w zakresie spełnienia kryteriów określonych w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (art. 219 ust. 1 pkt. 1-3).

Wysoka Rado, Szanowna Pani Dziekan, powierzenie mi funkcji recenzenta i członka Komisji Habilitacyjnej w postępowaniu habilitacyjnym w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie Sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, pana dr. Pawła Gelesza z Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku, poczytuję sobie za szczególne wyróżnienie. W przygotowanej przeze mnie recenzji przeanalizowałem jakość, zasięg oraz, przede wszystkim, wartość merytoryczną i innowacyjność samego dzieła jak również dorobku habilitanta. Dokonałem oceny aktywności dydaktycznej i organizacyjnej kandydata. Podjąłem również próbę określenia wpływu osiągnięć habilitanta na rozwój dyscypliny naukowej oraz ich zgodności z wymaganiami habilitacyjnymi. W ocenie dorobku szczególny nacisk położyłem na oryginalność dzieła, jego wkład w rozwój wiedzy oraz potencjał dalszych działań naukowych kandydata.

Pan dr Paweł Gelesz, urodzony _____ w Gdyni, jest aktywnie działającym projektantem wzornictwa przemysłowego, specjalizującym się w projektowaniu architektury okrętów i wzornictwie przemysłowym, a także od wielu lat członkiem kadry dydaktycznej Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. Tytuł magistra sztuki uzyskał w 2001 roku na Wydziale Architektury i Wzornictwa Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku, broniąc dyplom pod kierunkiem profesorów Andrzeja Lercha i Jacka Popka. W 2013 roku na macierzystej uczelni obronił rozprawę doktorską

pt. „Modularna architektura statków pomocniczych floty offshore. Analiza projektowa możliwości modułowej standaryzacji architektury statków na przykładzie floty pomocniczej morskiego przemysłu wydobywczego”, opracowaną pod kierunkiem dr. hab. Jarosława Szymańskiego. Dysertacja stała się dla Pana Pawła fundamentem dalszych badań i projektów dotyczących nowoczesnych rozwiązań w projektowaniu statków.

dr Paweł Gelesz swoją pracę dydaktyczną rozpoczął w 2001 roku na stanowisku asystenta w Pracowni Projektowania Architektury Okrętów. W latach 2013–2015 pełnił funkcję adiunkta w tej pracowni, a od 2016 roku jest jej kierownikiem, prowadząc zajęcia z zakresu projektowania architektury okrętów. Jako promotor sprawował opiekę nad ponad 70 pracami dyplomowymi, Projekty jego podopiecznych wielokrotnie zdobywały prestiżowe wyróżnienia, takie jak I nagroda w międzynarodowym konkursie „Pleasure Crafts of the Future” (2014) czy III nagroda w kategorii Yacht Design w konkursie „Sea Design Contest 2023”.

Pan dr Paweł Gelesz jest autorem wielu publikacji, w tym monografii „*Architektura statków wodnych w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku, tom I, lata 1958–2012*” oraz artykułów naukowych w renomowanych czasopismach. Regularnie uczestniczy w międzynarodowych konferencjach, takich jak ICAADE w 2019, prezentując wyniki badań i innowacyjne projekty. Jego prace były wystawiane w Polsce i za granicą, m.in. w Pekinie oraz na Litwie. Samodzielnie oraz jako członek zespołów organizował wydarzenia popularyzujące zagadnienia związane z projektowaniem, takie jak wystawa „734 dyplomy” (prace dyplomowe z zakresu wzornictwa z lat 1961–2022) czy „*Legenda Radmoru*” w Muzeum Miasta Gdyni, poświęcona historii przedsiębiorstwa Radmor, producenta urządzeń łączności. W trakcie swojej kariery pełnił wiele odpowiedzialnych funkcji, m.in. Prodziekana Wydziału Architektury i Wzornictwa, Członka Senatu ASP, Pełnomocnika Rektora ds. komercjalizacji wyników badań naukowych i Przewodniczącego zespołu ds. technik modelowania. Aktywnie współpracuje z biznesem, realizując projekty takie jak *.R/V Oceanograf* – projekt naukowo-badawczego statku dla Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego, *Motława II* – prom miejski dla Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku czy *RescueGlass* – urządzenie wspomagające akcje ratownicze. Działalność naukowa, badawcza i organizacyjna dr. Pawła Gelesza zasługuje na najwyższe uznanie. Jego dorobek obejmuje zarówno osiągnięcia dydaktyczne, jak i publikacje naukowe oraz innowacyjne projekty, które znacząco przyczyniają się do rozwoju nauki i sztuki. Sukcesy dyplomantów, których był opiekunem, świadczą o jego zaangażowaniu w rozwój studentów przez inspirowanie ich do tworzenia cenionych projektów. Jego prace naukowe dotyczące projektowania statków i nowoczesnych technologii, aktywny udział w międzynarodowych wydarzeniach oraz uznanie w środowisku międzynarodowym dowodzą jego umiejętności przekuwania wiedzy naukowej w praktyczne, innowacyjne rozwiązania. Działalność dr. Pawła Gelesza stanowi przykład

profesjonalizmu, zaangażowania i wkładu w rozwój nauki, edukacji oraz współpracy akademicko-biznesowej, promując polskie osiągnięcia na arenie międzynarodowej.

Jako projektant dr Paweł Gelesz wykazuje się wszechstronnym dorobkiem projektowym. Jego prace łączą innowacyjność, funkcjonalność i kontekstualność, szczególnie uwidaczniając zaangażowanie w projekty interdyscyplinarne i zrównoważone. W jego portfolio znajdują się przykłady związane z architekturą statków wodnych, takie jak wspomniany już „R/V Oceanograf” będący dla autora jednym z jego najważniejszych osiągnięć, zrealizowanym z zespołem Seatech Engineering, „SE-224” – projekt statku typu CTV (crew transport vessel) dla Lotos Petrobaltic SA, przeznaczonego do obsługi morskich farm wiatrowych w polskim sektorze „offshore wind energy”. Kolejnym znaczącym projektem jest „Gdański prom pieszo-rowerowy” – innowacyjny projekt, zrealizowany we współpracy ze studentami ASP i Politechniką Gdańską (2016–2018). Obok projektów związanych z architekturą statków, dr Paweł Gelesz realizuje także prace z zakresu wzornictwa przemysłowego. W jego dorobku znajdziemy projekty takie jak „Ekofone Titan 1” – telefon komórkowy o niskim współczynniku pochłaniania promieniowania, zrealizowany w ramach programu Go Global (2014–2016), czy „Assistech C-Eye Pro” – obudowa systemu medycznego do oceny stanu świadomości i neurorehabilitacji, stworzona z 3CityElectronics (2016–2017). Inne przykłady to „Qlic” – urządzenie wspomagające regularne zażywanie leków, zaprojektowane do współpracy z aplikacją mobilną (2020–2021), oraz „EV-Volta Smart City” – stacja ładowania pojazdów elektrycznych, zrealizowana z Politechniką Gdańską w 2023 roku. Zarówno w przypadku architektury statków, jak i wzornictwa przemysłowego, projekty dr Pawła Gelesza były najczęściej realizowane zespołowo i stanowią efekt działalności komercyjnej oraz naukowo-badawczej. Część z nich została wdrożona do produkcji, natomiast inne mają charakter koncepcyjny i zostały zakończone na różnych poziomach gotowości technologicznej (TRL). W portfolio znajdziemy również przykłady projektów graficznych i edukacyjnych, a także działalności kuratorskiej i wystawienniczej. Dorobek projektowy dr Pawła Gelesza jest różnorodny i świadczy o jego umiejętności podejmowania wyzwań w obszarach, gdzie design wciąż nie jest w pełni doceniany. Projekty takie jak „Assistech C-Eye Pro”, „RescueGlass” czy „Qlic” dowodzą, że autor nie ogranicza się do projektowania jedynie typowych komercyjnych produktów. W swoich działaniach podejmuje również inicjatywy badawcze i społeczne, związane z bezpieczeństwem oraz zdrowiem człowieka. Potrafi myśleć o funkcjonalności, ergonomii oraz innowacyjności, wychodząc poza tradycyjną stylizację. W szczególności projekt „Assistech C-Eye Pro” jest wyjątkowo interesujący. Stanowi przykład zaawansowanego wzornictwa, które spełnia rygorystyczne wymagania techniczne, unikając przestylizowanej formy koncentruje się na użytkowniku i jego potrzebach. Z kolei projekty „RescueGlass” i „Qlic”, choć w założeniach imponujące, wydają się być nieco zbyt mocno skupione na aspekcie technicznym, z mniejszym naciskiem na walory formalne. Forma „RescueGlass” na tle popularnych dziś gogli VR i AR, takich jak Microsoft HoloLens 2, wydaje się zbyt techniczna. Natomiast „Qlic” w porównaniu z akcesoriami

fitness, jak Whoop, Polar Loop czy Fitbit, może budzić skojarzenia nieco archaicznych rozwiązań. Taki odbiór ogranicza potencjał wizualnej atrakcyjności i przyciągnięcia szerszego grona odbiorców. Niemniej jednak także te projekty świadczą o zdolności autora do działania w środowiskach obarczonych rygorystycznymi ograniczeniami technicznymi i ekonomicznymi. Pokazują wszechstronność dr Pawła Gełesa oraz jego umiejętność adaptacji. Podsumowując, projekty dr Pawła Gełesa wyróżniają się innowacyjnością i dążeniem do poprawy jakości życia człowieka. W przypadku niektórych z nich warto było jednak poświęcić większą uwagę wizualnym aspektom. Dzięki temu mogłyby zyskać jeszcze większą uniwersalność i przyciągnąć uwagę szerszego grona odbiorców.

Wybrane przez Pana Pawła Gełesa dzieło z dorobku projektowego dla potrzeb przewodu habilitacyjnego, R/V „Oceanograf”, to nowoczesny statek naukowo-badawczy zaprojektowany i zbudowany z myślą o potrzebach Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego. Jest jedną z najnowocześniejszych jednostek tego typu w Polsce i w regionie Morza Bałtyckiego. Statek, zwodowany w 2016 roku, służy jako pływające laboratorium dla naukowców, studentów oraz specjalistów zajmujących się badaniami morza i środowiska morskiego. Jednostka ma długość około 49,5 m, szerokość 14 m i zanurzenie około 3,5 m. Zastosowany napęd hybrydowy pozwala rozwijać maksymalną prędkość około 12 węzłów, a jednocześnie umożliwia cichą pracę podczas badań hydrologicznych i ekologicznych. Konstrukcja jednostki pozwala maksymalnie 20-osobowej załodze (w tym naukowcom i studentom) realizować długotrwałe misje badawcze w rejonie Bałtyku oraz w wodach otwartych. Statek zaprojektowano tak, aby umożliwił prowadzenie badań hydrologicznych, biologicznych, chemicznych i geologicznych w środowisku morskim, monitorowanie stanu ekosystemów morskich oraz badanie różnorodności biologicznej. Jednostka służy również kształceniu studentów i prowadzeniu zajęć praktycznych na morzu, a także wspiera współpracę międzynarodową w ramach programów badawczych związanych z ochroną środowiska morskiego i zarządzaniem zasobami Bałtyku. Statek R/V „Oceanograf” odgrywa kluczową rolę w realizacji misji naukowych i edukacyjnych Uniwersytetu Gdańskiego. Dzięki jego zaawansowanym możliwościom badawczym możliwe jest lepsze zrozumienie procesów zachodzących w środowisku morskim, co przyczynia się do ochrony Bałtyku i jego ekosystemów. Jego nowoczesne wyposażenie plasuje go w czołówce jednostek badawczych w regionie. Pozwoliłem sobie na przedstawienie najważniejszych faktów dotyczących skali oraz znaczenia statku R/V „Oceanograf” jako istotnego kontekstu dla ocenianego dzieła. W procesie projektowania tego typu jednostek, cechujących się dużą złożonością techniczną i użytkowym charakterem, wydaje się być niewiele miejsca na działanie projektanta wzornictwa przemysłowego. Dla większości użytkowników słowo „design” lub „wzornictwo” przywołuje na myśl obiekty o spektakularnej formie. Wynika to z powszechnego przekonania, że wzornictwo koncentruje się wyłącznie na wizualnych, estetycznych i emocjonalnych cechach obiektów. Przyczyną tego jest zapewne fakt, że projektantów zazwyczaj kształcą się na uczelniach artystycznych.

W tym kontekście, odnosząc się do jednostek pływających, bardziej naturalnie myślimy o jachtach czy motorówkach niż o tankowcach, holownikach czy statkach badawczych. Takie tendencyjne postrzeganie wzornictwa prowadzi do przekonania, że projektant jest jedynie stylistą odpowiedzialnym za wizualne „opakowanie” technicznych rozwiązań. Dla wielu odbiorców jesteśmy po prostu twórcami rzeczy ładnych. Z perspektywy specjalistów wiemy, że to błędne założenie, jednak nasi zleceniodawcy i odbiorcy zazwyczaj nie pochodzą z naszego środowiska. Dlatego w tym projekcie słowo architektura pełni dla mnie funkcję swoistego „wytrychu”. Architektura, w oczach większości odbiorców, wydaje się bardziej użytkowa i funkcjonalna. Zakorzeniona w naukach technicznych sprawia, że łatwiej utożsamić ją z okrętem, który jest narzędziem pracy, a nie kosztownym gadżetem zaspokajającym konsumpcyjne potrzeby. Ponadto charakter, struktura i złożoność statku sprawiają, że bliżej mu do budynku niż do produktu. Analizując dokumentację przedstawioną przez autora, można odnieść wrażenie, że jego praca ograniczała się do aranżacji przestrzeni, wynikającej z rygorystycznych ograniczeń technicznych i ekonomicznych, rozmieszczenia poszczególnych funkcji w ograniczonej przestrzeni, przygotowania katalogu wyposażenia i stworzenia wytycznych kolorystycznych. Jednak głębsza analiza ujawnia prawdziwą istotę projektu – skupienie się na człowieku, użytkowniku, dla którego statek staje się domem, biurem i przestrzenią życia na wiele tygodni. Dr Paweł Gelesz nie ograniczył się jedynie do aranżacji przestrzeni. Stworzył bezpieczne, ergonomiczne i komfortowe środowisko, które poprawia samopoczucie załogi i naukowców korzystających z jednostki. Jego projekt, choć pozbawiony efektownych form i radykalnej zmiany paradygmatu, jest przykładem wdrażania zasad projektowania skoncentrowanego na człowieku w trudnym, technicznym obszarze projektowania użytkowych jednostek pływających. „R/V Oceanograf – Projekt architektury statku naukowo-badawczego do interdyscyplinarnych badań Morza Bałtyckiego dla Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego” oceniam pozytywnie, choć ustępuje on kroku wcześniej ocenianym obszarom działalności autora. Mimo że projekt jest poprawnie przeprowadzony i osadzony w trudnym kontekście, wydaje mi się nie do końca adekwatny do potrzeb przewodu habilitacyjnego.

Po pierwsze: projekt ukończono w 2016 roku, trzy lata po obronie doktoratu, a osiem lat przed habilitacją. Choć w cyklu życia statku to stosunkowo krótki czas, w kontekście projektowania i rozwoju dyscypliny to okres długi.

Po drugie: można odnieść wrażenie, że projekt sprowadza się jedynie do aranżacji przestrzeni. Choć w tym zakresie autorowi udało się znacząco poprawić bezpieczeństwo, ergonomię i komfort użytkowników, liczne ograniczenia techniczne uniemożliwiły pełne wykorzystanie jego potencjału projektowego.

Po trzecie: zabrakło mi zastosowania innowacyjnych metod projektowych, takich jak technologie cyfrowe (np. AR/VR), które mogłyby posłużyć do symulacji wnętrza na długo przed fizycznym powstaniem jednostki. Natomiast w warstwie analitycznej zabrakło wskazania bazy antropometrycznej użytkowników oraz norm, co pozwoliłoby na mierzalną ocenę skuteczności

decyzji projektowych. Pomimo tych uwag doceniam wkład Pana dr Pawła Gelesza w poprawę komfortu, ergonomii i bezpieczeństwa użytkowników, oraz implementację zasad projektowania skoncentrowanego na człowieku do procesu projektowania statków.

Konkluzja

Po zapoznaniu się z dokumentacją dotyczącą dorobku naukowego, dydaktycznego, organizacyjnego i popularyzatorskiego można stwierdzić, że dr Paweł Gelesz jest rozpoznawalnym specjalistą w dziedzinie wzornictwa przemysłowego oraz architektury statków. W swoich działaniach łączy doświadczenie akademickie z praktyką projektową kładzie szczególny nacisk na funkcjonalność, ergonomię i trwałość projektów, unikając chwilowych trendów. Jego prace cechuje wysoka świadomość technologiczna. Dr Paweł Gelesz specjalizuje się w projektowaniu architektury statków wodnych i posiada bogate doświadczenie w realizacji projektów innowacyjnych zarówno w sektorze akademickim, jak i przemysłowym. Jego działalność badawcza obejmuje m.in. opracowanie metodyki projektowania architektury okrętów z uwzględnieniem innowacyjnych technologii oraz standardów zrównoważonego rozwoju. W swojej pracy dydaktycznej kładzie nacisk na kształtowanie w studentach odpowiedzialności za podejmowane decyzje projektowe. Od momentu uzyskania stopnia doktora konsekwentnie rozwija swoje kompetencje, realizując projekty o dużym znaczeniu społecznym i środowiskowym. Jednocześnie aktywnie przyczynia się do rozwoju współczesnego wzornictwa przemysłowego w Polsce. Osiągnięcie artystyczne zatytułowane „R/V Oceanograf. Projekt architektury statku naukowo-badawczego do interdyscyplinarnych badań Morza Bałtyckiego dla Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego”, mimo pewnych uwag przedstawionych wcześniej, uważam za cenny wkład w rozwój dziedziny projektowania statków. W mojej ocenie całokształt dorobku naukowego, dydaktycznego oraz innych osiągnięć dr Pawła Gelesza świadczy o tym, że posiada on kwalifikacje do samodzielnej pracy naukowo-badawczej i dydaktycznej. Spełnia zatem wymagania stawiane kandydatom do stopnia naukowego doktora habilitowanego zgodnie z wymogami Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (art. 219 ust. 1 pkt 1-3). Stwierdzam, że dr Paweł Gelesz zasługuje na uzyskanie stopnia doktora habilitowanego i wnoszę do Rady ds. Stopni Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku o nadanie mu tego stopnia w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki. Kandydat nie tylko posiada niezbędną wiedzę i umiejętności do prowadzenia samodzielnej i twórczej pracy naukowej, ale jest również zaangażowanym nauczycielem akademickim oraz doskonałym organizatorem, wykazującym się umiejętnościami w zakresie prowadzenia badań i nawiązywania współpracy naukowo-badawczej.